

Viziunea Anabaptistă

În primul rând și fundamental pentru viziunea anabaptistă era concepția lor despre ucenicia față de Hristos, privită de ei ca fiind esența creștinismului.

Era un concept menit să transforme întregul mod de viață al credinciosului ca individ și al societății, **transformat după învățăturile și exemplul lui Hristos.**

Anabapțiștii nu puteau înțelege un creștinism care făcea din nașterea din nou, din sfințenie și dragoste în principal o problemă a intelectului, o problemă de doctrină sau o experiență “subiectivă” și nu o transformare reală a vieții.

Ei cereau o exprimare exterioară a experienței interioare. Pocăința trebuie “dovedită” prin înnoirea comportamentului. “Dovada” era firul roșu ce putea fi văzut prin toate mărturiile și provocările primilor frați din Elveția atunci când li se cerea să dea socoteală de viața lor.

Întreaga viață trebuia adusă literalmente sub domnia lui Hristos într-un legământ de ucenicie, un legământ pe care scriitori anabapțiști erau bucuroși să-l accentueze.

Viața creștină urma să se focalizeze nu atât de mult pe experiența interioară a harului lui Dumnezeu, așa cum era pentru Luther, cât pe aplicația exterioară a aceluși har asupra întregii conduite umane, ceea ce avea ca urmare o încreștinare a tuturor relațiilor umane. **Ei susțineau că adevăratul test al unui creștin era ucenicia.**

Marele cuvânt al anabapțiștilor nu era “credința” ca la reformatori, ci “urmarea (imitarea) lui Cristos”. Și botezul, cel mai important simbol creștin, era pentru ei “mărturia unui cuget curat înaintea lui Dumnezeu” (1 Petru 3:21), **garanția unei dedicări complete pentru a-L asculta pe Hristos și nu în principal simbolul unei experiențe trecute.**

Anabapțiștii aveau credință, într-adevăr, dar o foloseau pentru a da viață. Teologia pentru ei era un mijloc, nu un scop.

Faptul că Anabapțiștii nu doar au proclamat idealul uceniciei creștine ci l-au și realizat, în ochii contemporanilor lor dar și-a adversarilor lor, la un nivel deasupra celui mediu, este un lucru relatat de sursele vremii.

Viziunea anabaptistă cuprinde trei puncte majore :

- În primul rând, *o nouă concepție privind esența creștinismului ca - **Ucenicie***;
- în al doilea rând, *o nouă concepție despre **Biserica** văzută ca o frățietate*;
- și în al treilea rând, *o nouă etică a dragostei și a **Non-rezistenței***.

Ucenicia

În primul rând și fundamental pentru viziunea anabaptistă era concepția lor despre ucenicia față de Hristos, privită de ei ca fiind esența creștinismului.

Era un concept menit să transforme întregul mod de viață al credinciosului ca individ și al societății, transformat după învățăturile și exemplul lui Hristos.

Anabapțiștii nu puteau înțelege un creștinism care făcea din nașterea din nou, din sfințenie și dragoste în principal o problemă a intelectului, o problemă de doctrină sau o experiență "subiectivă" și nu o transformare reală a vieții.

Ei cereau o exprimare exterioară a experienței interioare. Pocăința trebuie "dovedită" prin înnoirea comportamentului. "Dovada" era firul roșu ce putea fi văzut prin toate mărturiile și provocările primilor frați din Elveția atunci când li se cerea să dea socoteală de viața lor.

Întreaga viață trebuia adusă literalmente sub domnia lui Hristos într-un legământ de ucenicie, un legământ pe care scriitori anabapțiști erau bucuroși să-l accentueze.

Viața creștină urma să se focalizeze nu atât de mult pe experiența interioară a harului lui Dumnezeu, așa cum era pentru Luther, cât pe aplicația exterioară a aceluia har asupra întregii conduite umane, ceea ce avea ca urmare o încreștinare a tuturor relațiilor umane.

Ei susțineau că adevăratul test al unui creștin era ucenicia.

Marele cuvânt al anabapțiștilor nu era "credința" ca la reformatori, ci "urmarea (imitarea) lui Cristos" (nachfolge Christi). Și botezul, cel mai important simbol creștin, era pentru ei "mărturia unui cuget curat înaintea lui Dumnezeu" (1 Petru 3:21), *garanția unei dedicări complete pentru a-L asculta pe Hristos și nu în*

principal simbolul unei experiențe trecute.

Anabapțiștii aveau credință, într-adevăr, dar o foloseau pentru a da viață. Teologia pentru ei era un mijloc, nu un scop.

Faptul că Anabapțiștii nu doar au proclamat *idealul uceniciei creștine ci l-au și realizat*, în ochii contemporanilor lor dar și-a adversarilor lor, la un nivel deasupra celui mediu, este un lucru relatat de sursele vremii.

Primii reformatori din Elveția și Germania de sud erau cât se poate de conștienți de această realizare și de puterea ei atractivă. Zwingli o știa cel mai bine, dar Bullinger, Capito, Vadian și mulți alții au confirmat concluzia la care ajunsese el și anume că frații anabapțiști erau de obicei creștini sinceri, devotați și eficienți.

Totuși pentru că anabapțiștii au refuzat să accepte sistemul bisericii de stat pe care îl construiau reformatorii și în plus au adăugat niște cereri “radicale” care puteau schimba întreaga ordine socială, conducătorii Reformei erau complet derutați, nu înțelegeau mișcarea și spuneau că ei cred că anabapțiștii sunt niște ipocriți veritabili.

De exemplu Bullinger îi numește “dușmani diabolici și distrugători ai Bisericii lui Dumnezeu”. Totuși au fost nevoiți să recunoască superioritatea evidentă a vieții lor.

În ultima carte a lui Zwingli contra fraților elvețieni (1527), de exemplu, se găsesc scrise următoarele:

Dacă cercetezi viața și comportarea lor, la primul contact pare ireproșabilă, pioasă, simplă, atractivă, chiar, deasupra acestei lumi. Chiar și cei ce sunt înclinați să fie critici vor spune că viețile lor sunt excelente.

Bullinger însuși, care a scris discursuri violente împotriva lor, a fost obligat să recunoască despre frații elvețieni că:

Cei ce se unesc cu ei vor fi primiți de pastorii lor, în biserica lor prin rebotezare și pocăință și înnoirea vieții. Ei își trăiesc deci viața părănd că au un comportament spiritual. Ei denunță pofta, mândria, profanarea, conversația desfrânată și imoralitatea lumii, băutura și lăcomia.

Nemulțumirea lui Bullinger (1531) că “oamenii aleargă după ei de parcă ar fi

sfinți vii” a fost prezentată mai înainte.

Vadian, reformatorul din St. Gall, a mărturisit că “nici unul nu era mai înclinat spre anabaptism și mai ușor de confundat cu aceștia decât cei ce aveau o dispoziție pioasă și onorabilă.” Capito, reformatorul din Strassburg, a scris în 1527 despre frații din Elveția:

Mărturisesc sincer că în cei mai mulți (anabapțiști) există dovezi clare de pioșenie și consacrare și într-adevăr un zel care trece dincolo de orice suspiciune de nesinceritate. Căci ce avantaj pământesc ar putea ei câștiga dacă îndură exilul, tortura și alte pedepse indescriptibile ale trupului?

Mărturisesc în fața lui Dumnezeu că nu pot spune că ei sunt nepăsători față de lucrurile pământești din cauza lipsei înțelepciunii ci din cauza unor motive divine.

Predicatorii din Cantonul Berna au recunoscut într-o scrisoare adresată Consiliului din Berna în 1532 că:

Anabapțiștii dau senzația unei pioșenii exterioare mult mai mult decât noi și decât toate bisericile care împreună cu noi mărturisesc pe Hristos, și ei evită păcatele dezgustătoare care sunt obișnuite printre noi.

Walter Klarer, cronicarul reformator din Appenzell, Elveția, a scris: Cei mai mulți anabapțiști sunt niște oameni care la început au fost cei mai buni dintre noi în răspândirea Cuvântului lui Dumnezeu.

Și teologul Romano Catolic, Franz Agricola, în cartea sa din 1582, Împotriva teribilelor erori ale anabapțiștilor, spune:

Printre sectele eretice existente nu este nici una care să ducă în aparență o viață atât de pioasă ca anabapțiștii. Cât privește viața lor publică, exterioară sunt fără reproș. Fără minciună, decepții, înjurături, lupte, limbaj dur, fără poftă nestăpânită de a mânca și a bea, fără afișaj personal ci plini de umilință, răbdare, loialitate, curăție, onestitate, cumpătare, loialitate, astfel încât ai zice că sunt plini de Duhul Sfânt al lui Dumnezeu.

O dispoziție împotriva fraților din Elveția publicată în 1585 de Consiliul din Berna afirmă că păcatele dezgustătoare și viciile erau obișnuite printre predicatorii și membrii Bisericii reformate, adăugând:”Și acesta este motivul cel mai serios că mulți oameni pioși, care se tem de Dumnezeu din toată inima lor sunt răniți și

părăsesc biserica noastră (pentru a se uni cu cea a fraților).

Una din caracterizările contemporane cele mai bune ale anabapțiștilor este cea dată în 1531 de Sebastian Frank, un martor obiectiv și înțeleghător, deși un adversar al anabapțiștilor, care a scris următoarele: *Anabapțiștii ... curând și-au câștigat urmași,...atrăgând multe suflete sincere care aveau zel pentru Dumnezeu, pentru că ei nu propovăduiau nimic altceva decât dragostea, credința și crucea. Se arătau umili, răbdători în suferințe; frângeau pâinea unii cu alții ca dovadă a unității și dragostei. Se ajutau unii pe alții cu credincioșie și se numeau frați... Au murit ca martiri, suportând cu multă răbdare toate persecuțiile.*

O altă confirmare a evaluării de mai sus privind realizările anabapțiștilor se află în faptul că în multe locuri cei ce duceau o viață de creștini reală erau în pericol de a fi suspectați de erezia anabaptistă.

Caspar Schwenckfeld, de exemplu, a declarat: "Sunt bârfit, atât de predicatori cât și de alții, că aș fi anabaptist, așa cum primesc acest nume toți ceilalți care duc o viață pioasă de adevărat creștin." Bullinger însuși s-a plâns că:

"...sunt dintre aceia care în realitate nu sunt anabapțiști dar au o aversiune pronunțată față de senzualitatea și frivolitatea lumii și deci condamnă păcatul și viciul și în consecință sunt numiți greșit anabapțiști de către cei mereu nemulțumiți."

Marea colecție de materiale ale anabapțiștilor, numită în mod obișnuit *Taufer-Akten*, acum la al treilea volum, conține un număr de astfel de ilustrații specifice. În 1562 un anume Caspar Zacher de Wailblingen din Württemberg a fost acuzat că este anabaptist, dar dosarele curții relatează că datorită faptului că el era un om invidios care nu se putea înțelege cu ceilalți și care adesea stârnea certuri și se făcea vinovat și de faptul că înjura și purta armă, nu era considerat a fi anabaptist.

Pe de altă parte, în 1570, un anume Hans Jager de Vohringen din Württemberg a fost adus în fața curții suspectat fiind de a fi anabaptist în principal pentru că nu înjura ci ducea o viață ireporșabilă.

Biserica

Al doilea element major în viziunea anabaptistă a fost apariția din principiul central al înnoirii vieții și din aplicarea creștinismului în viață a unui nou concept despre biserică. Elementul central absolut esențial al acestui concept era apartenența voluntară a membrilor la biserică, și se baza pe adevărata convertire care implica o dedicare deplină pentru o viață de sfințenie și de ucenicizare.

Această viziune este în contrast cu conceptul de biserică a reformatorilor care păstrau ideea medievală a bisericii maselor, în care membrii erau întreaga populație de la naștere până la moarte în mod obligatoriu prin lege și forță.

Opoziția anabaptistă față de botezul copiilor trebuie interpretată din punctul de vedere al acestui nou concept despre biserică.

Cauza dezavuării bisericii de stat nu a fost botezul copiilor; acesta a fost doar un simbol al cauzei. Cum pot copiii să-și ia un angajament bazat pe cunoașterea a ceea ce înseamnă creștinism adevărat? S-ar putea ca ei să experimenteze în mod pasiv harul lui Dumnezeu (deși anabapțiștii pun chiar și această posibilitate sub semnul întrebării), dar nu pot răspunde dedicându-și viața Domnului Hristos. Deci botezul copiilor nu doar că nu are nici un sens, dar va deveni un obstacol serios pentru înțelegerea adevărată a naturii creștinismului și a ceea ce înseamnă să fii membru într-o biserică. Doar botezul unui adult poate semnifica o dedicare a vieții făcută în mod conștient.

Un corolar inevitabil al conceptului despre biserică ca un trup de creștini dedicați care practică creștinismul, angajați să traiască la cele mai înalte standarde ale Noului Testament a fost insistența pentru separarea bisericii de lume, adică nonconformismul creștinului la modul de viață lumesc.

Lumea nu ar tolera practicarea principiilor adevăratului creștinism în societate, iar biserica nu ar putea tolera modul de viață lumesc între membrii ei.

De aceea singura soluție urma să fie separarea ("Absonderung"), adică adunarea adevăraților creștini în propria lor societate creștină, unde modul de viață al Domnului Hristos ar putea și ar trebui practicat.

Menno Simons spune despre această separare:

“Toate scrierile evanghelice ne învață că biserica Domnului Hristos a fost și este un popor despărțit de lume în doctrină, viață și închinare.”

În marea dezbateră din 1523 de la Zofingen, purtătorul de cuvânt al fraților elvețieni a spus:

Adevărata biserică este despărțită de lume și se conformează naturii Domnului Hristos. Dacă o biserică este una cu lumea nu o putem recunoaște ca fiind o biserică adevărată.

Într-un sens acest principiu al nonconformismului cu lumea este doar o expresie negativă a cerinței pozitive de ucenicizare, dar putem merge și mai departe în sensul că el reprezintă o judecată făcută ordinii sociale contemporane, pe care anabapțiștii o numesc “lume”, reprezentată de cei ce nu sunt creștini și fixează o linie de demarcare între comunitatea creștină și societatea lumii.

O consecință logică a conceptului de nonconformitate cu lumea a fost conceptul bisericii în suferință. Conflictul cu lumea a fost inevitabil pentru cei ce s-au străduit să ducă o viață de adevărat creștin.

Anabapțiștii se așteptau la opoziție; ei au luat literalmente cuvintele Domnului Isus când El a spus: “În lume veți avea necazuri”, dar tot literalmente au luat și cuvintele Lui de încurajare: “dar, îndrăzniți, Eu am biruit lumea”.

Conrad Grebel a spus în 1524: Adevărații credincioși creștini sunt oi între lupi, oi gata de a fi măcelărite, ei trebuie să fie botezați în chinuri și dureri, necazuri, persecuții, suferință și moarte; ei trebuie încercați prin foc pentru a ajunge în patria odihnei veșnice nu luptând împotriva “cărnii și sângelui ci împotriva căpeteniilor, împotriva domniilor, împotriva stăpânilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății care sunt în locurile cerești.”

Profesorul Ernest Staehelin din Basel, Elveția, spune: *Anabaptismul prin hotărârea lui fermă de a urma în viață și în practică principiile Bisericii creștine primare* a păstrat vie convingerea că cel ce e în Domnul Isus Hristos este o faptură nouă și că cei ce se identifică cu cauza Lui în mod necesar vor întâmpina opoziție din partea lumii.

Poate această persecuție i-a făcut pe anabapțiști atât de conștienți de conflictul dintre biserică și lume, dar această persecuție s-a datorat faptului că ei au refuzat

să accepte ceea ce ei considerau modul sub-creștin de viață practicat de creștinătatea europeană.

Puteau să evite persecuția dacă s-ar fi conformat, sau ar fi putut să-și modifice practicarea credinței până într-un moment mai potrivit și puteau naviga sub alte culori așa cum a făcut David Joris, dar ei au ales cu un curaj deosebit și cu o onestitate desăvârșită, să-și trăiască credința, să sfideze ordinea existentă a lumii și să sufere consecințele.

Important pentru viziunea anabaptistă asupra bisericii era insistența asupra practicării reale a legăturii frățești și a dragostei dintre membrii bisericii.

Acest principiu a fost înțeles nu doar ca exprimarea unor sentimente pioase ci ca o împărțire reală a bunurilor pentru împlinirea nevoilor altora în spiritul ajutorului reciproc.

Hans Leopold, un martir al fraților elvețieni din 1528, a spus despre frați:

“Dacă ei știu pe cineva care este în nevoi, fie că este sau nu este membru al bisericii lor, ei consideră că este datoria lor, ce rezultă din dragoste pentru Dumnezeu, să se ducă și să ofere ajutor.”

Heinrich Seiler, un alt martir al fraților elvețieni martirizat în 1535, a spus:

“Nu cred că e ceva greșit ca un creștin să aibă o proprietate a sa, dar el nu e nimic mai mult decât un administrator.”

O carte veche huterită afirmă că una din întrebările puse de frații elvețieni celor ce erau candidați pentru botez era “dacă se puteau consacra cu toate proprietățile lor temporare în slujba Domnului și a poporului Său.”

Un protestant din Strassbourg, care vizita frații elvețieni în timpul unui seriviciu de botez în acel oraș în 1557, a spus că o întrebare adresată tuturor candidaților la botez a fost “dacă ei erau gata, dacă era necesar, să-și dedice toate lucrurile care erau în posesia lor în slujba frățietății și că nu vor pregeta să acorde ajutor oricărui membru în nevoi dacă vor putea să o facă.”

Heinrich Bullinger, un dușman înfocat al fraților, afirmă:

“Ei propovăduiesc că fiecare creștin are datoria în fața lui Dumnezeu, din cauza

dragostei, să folosească, dacă apare nevoia, toate lucrurile din posesia sa pentru împlinirea tuturor necesităților oricărui frate care este în nevoi.”

Acest principiu al frăției depline și al administrării a fost realmente practicat și nu speculat doar. În forma lui absolută, respingând complet proprietatea privată, a devenit modul de viață a Fraților Huteriți.

Non-rezistența

Al treilea mare element din viziunea anabaptistă a fost etica dragostei și non-rezistenței aplicată tuturor relațiilor dintre oameni. Frățietatea a înțeles aceasta ca însemnând abandonarea totală a luptelor, conflictelor, violenței și luarea vreunei vieți omenești.

Adevărații creștini nu folosesc sabia lumească și nici nu se implică în război, pentru că nu mai suntem sub legea Vechiului Legământ Evanghelia nu trebuie apărată cu sabia și nici cei care o acceptă nu trebuie să se auto-protejeze.

În 1544, Pilgram Marpeck, lider bisericesc din sudul Germaniei, vorbind din Matei 5, a spus:

Toate luptele, conflictele și războaiele trupești, lumești, firești și pământești sunt anulate și desființate printr-așa o lege ... legea dragostei... Hristos Însuși a ținut-o dând astfel urmașilor săi un model pe care să-l urmeze.

Peter Riedeman, conducătorul bisericii huteriane, a scris în 1545:

Hristos, Prințul Păcii, și-a stabilit Împărăția, aceasta este Biserica Lui, și a cumpărat-o prin sângele Său. În această Împărăție toate luptele lumești s-au sfârșit. Așa că un creștin nu ia parte la război și nici nu mânuiește sabia pentru a se răzbuna.

Menno Simons, din Olanda, a scris în 1550:

“Cei născuți din nou nu merg la război și nici nu se implică în lupte. . . . Ei sunt copii ai păcii care și-au făurit din săbiile lor fiare de plug și din sulițele lor cosoare și nu știu de război . . . sulițele și săbiile de fier la lăsăm celor ce consideră sângele uman și sângele porcilor de aceeași valoare.”

În acest *principiu al non-rezistenței sau al pacifismului biblic*, care a fost crezut în totalitate și care a fost practicat de toată comunitatea anabaptistă și descendenții lor din Europa de la început până în secolul trecut, anabapțiștii au fost din nou conducători creativi, mult înaintea acelor timpuri, cu aproximativ un secol și un sfert înainte de Reformă.

Trebuie să ne amintim că ei au ținut acest principiu în zilele când și biserica protestantă și cea catolică nu numai că aprobau războiul ca și un instrument al politicii statului, dar îl foloseau și în conflictele religioase. Este adevărat, desigur, că profeți anteriori, ca Peter Chelcicâț, au apărut aceleași puncte de vedere, dar nu au lăsat în urma lor pe nimeni care să practice acest principiu.

În timp ce recapitulăm viziunea anabapțiștilor, devine clar că sunt două centre în această viziune.

Primul punct de vedere se referă la natura esențială a creștinismului.

Este creștinismul în primul rând o problemă a primirii harului divin prin religia sacramentală preoțească (catolicismul roman)? Este mai ales o bucurie a unei experiențe interioare a harului lui Dumnezeu prin credința în Hristos (luteranismul) *sau este mai mult o transformare a vieții prin ucenicie (anabaptismul)*? Anabapțiștii nu au fost nici instituționaliști, nici mistici, nici pietiști, pentru că ei au căutat să-l urmeze pe Hristos în viața de fiecare zi.

Pentru ei era de neconceput ca o persoană să fie cu adevărat creștină fără a începe o nouă viață care să fie bazată pe principii divine atât pentru ei înșiși cât și pentru toți ceilalți oameni care se decid să-l urmeze pe Hristos.

Al doilea punct de vedere se raportează la biserică. Pentru anabapțiști, biserica nu era nici o instituție (catolicismul), nici un instrument a lui Dumnezeu pentru proclamarea Cuvântului divin (luteranismul), nici un grup care să se inspire unul pe altul cu idei pietiste (pietismul). Biserica reprezenta o frățietate a dragostei prin care a fost arătat în toată plinătatea idealul vieții creștine.

Viziunea anabaptistă trebuie clarificată și mai departe prin compararea celor patru etici sociale ale celor patru grupuri principale de creștini din perioada reformei: catolicii, calviniștii, luteranii și anabapțiștii.

Catolicii și calviniștii aveau o vedere la fel de optimistă cu privire la lume, fiind de

acord că omenirea poate fi răscumpărată; susțineau că întreaga societate poate fi adusă sub suveranitatea lui Dumnezeu și poate fi încreștinată cu toate că foloseau metode diferite pentru a-și atinge scopul.

Luteranii și anabapțiștii aveau un punct de vedere pesimist cu privire la lume, negând faptul că toată societatea poate fi creștinizată; dar atitudinea ulterioară a acestor două grupuri față de ordinea socială a fost diametral opusă.

Luteranismul a spus că dacă creștinul trebuie să trăiască într-o lume păcătoasă, atunci el trebuie să facă unele compromisuri.

Ca și cetățean, nu poate evita participarea la relele lumii, de exemplu, în războaie, și pentru aceasta, singurul refugiu era să caute iertare prin harul lui Dumnezeu; numai prin experiența lui personală poate un creștin să-și creștineze viața cu adevărat.

Anabapțiștii au respins în totalitate acest punct de vedere. Datorită faptului că pentru ei viziunea principală era că nu trebuie acceptat nici un compromis cu cel rău, creștinul nu are voie, în nici o circumstanță, să participe la conducere în societatea existentă, lucru care este contrar spiritului și învățăturii lui Hristos și a practicilor apostolice.

Anabaptistul trebuie să se îndepărteze de sistemul lumesc și să creeze o societate creștină în părtășie cu frățietatea.

O extindere a creștinătății prin convertirea indivizilor și transferul lor din lume în biserică este singura cale prin care progresul poate fi făcut în a creștina societatea.

În orice caz, anabaptistul era realist. Privind în viitor, el a văzut șansa infimă ca majoritatea oamenilor să intre într-o astfel de societate cu idealuri atât de înalte.

De aici, el a prevăzut un conflict lung și dureros dintre biserică și lume. Dar nu a prevăzut vreun timp când biserica va conduce lumea. Biserica va fi tot timpul o biserică care suferă. Anabaptismul a fost de acord cu cuvintele Domnului Isus când a spus că pentru ca să *fie un ucenic al Lui*, trebuie să se lepede de sine, să-și ia crucea în fiecare zi și să-L urmeze și *că puțini vor fi acei ce vor intra pe poarta cea strâmtă* și vor merge pe calea cea îngustă a vieții.

Dacă această posibilitate ar părea prea descurajatoare pentru cineva, anabapțiștii

ar replica că viața în frățietatea creștină este plină de dragoste și bucurie.

Viziunea anabaptistă nu a fost un plan amănunțit pentru reconstruirea societății umane, dar frații credeau că Domnul Isus a intenționat ca *Împărăția lui Dumnezeu* să fie așezată pe pământ, aici și acum și chiar au început să acționeze în felul acesta.

“Nu vom crede,” au spus ei, “că predica de pe munte sau orice altă viziune pe care Domnul Isus a avut-o este numai o viziune cerească care să-i țină pe urmașii Lui în tensiune până în ziua aceea măreață când se va reîntoarce, ci trebuie să practicăm ceea ce ne-a învățat El, crezând că pe unde a umblat El putem să călcăm și noi, prin harul Său.”

Din „The Anabaptist Vision”, **de Harold S. Bender**; Herald Press

Tradus și folosit cu permisiune